

თეატრი

საოჯუელ-კვირა ღიტყვებულად და მსატერობითი კასეთი.

13 ოქტომბერს.

გამოცემა

№ 8

კვირამბით

1885 წელსა.

ფასა „თეატრ“-სა

წლით ხეთი (5) მანეთი, ნახევარ წლით სამი (3) მან, შეიძლება ნაწილ-ნაწილად შემოკანა წლის ფასისა: ხელის-მოწერისათანვე სამი (3) მანეთი, მისში ერთი (1) მანეთი და მარიამის თვეშიაც ერთი (1) მანეთი
 ცალკე სომეხი „თეატრ“-სა ღირს სამი (3) შაური, ფასი განცხადებისა: მეორე გვერდზედ სტრუქონზე 5 კაპ, პირველზე 10 კაპ, მთელი უკანასკნელი გვერდი 20 მანეთი, პირველი 35 მანეთი.

ხელის მოწეა მაიკება:

თბილისში გრ. ჩარკვიანის წიგნის მაღაზიაში და „თეატრ“-ს რედაქციაში, ქუთაისში ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში, გორში ს. მგალობლისწიგნობა, თელავში ი. როსტომაშვილთან, გარეშე მცხოვრებთათვის აღრესი: Tiflis, Redakcija „Teatr“.
 კორესპონდენტები და საზოგადოთ ნაწერები პირდაპირ „თეატრის“ ს რედაქციაში უნდა გამოიგზავნოს. დაუბეჭდელ წერილეს რედაქცია ავჯიოს ვერ დაუბრუნებს.

ქ ა რ თ უ ლ ი თ ე ა ტ რ ი

ღმს, კვირას, 13 ოქტომბერს

მართული დრამატიული დასისაგან წარმოდგენილი იქნება

ს ა ნ უ მ ა

სამ მოქმედებანი კომედია ა. ცაბარელისა.

II

მქერ დელა და მერე შვილი

კომედია 1 მოქმედ. გადმოთარგ.

მოთამაშენი: მ. მ. სიფაროვი-ბაშაძე, ს. მ. გზუნია-ცაგარდისა, ნ. მაღალკისა, მ. მისანოვი სვ, გ. ბაშაძე, კ. მქისიძე, ი. დომაძე და სხვ.

დასაწყისი 8 საათზე.

მართული თეატრი

კვირას საღამოს, ს ღვინობისთვის არწურუნისეულს თეატრში დაიწყა ქართული წარმოდგენების სეზონი, ჩვენს საზოგადოებაში კარგად ცნობილის არტისტის, ბ. მ. აბაშიძის მეთაურობით. იმეათი შემთხვევა გვაიძულებს აქ ორიოდე სიტყვით მივმართოთ მკითხველებს ექვის გასაფანტავთ. მაზეთის „თეატრის“ რედაქტორი და გამომცემელი და ქართული თეატრის მოთავე ერთი და იგივე პირია, ე. ი. ბ. აბაშიძე. მართმანეთში ყიზილბაშურს პირფერობაზედ და ნათ-

დკონტან სვიფტი გამოხ. ინგლის. მწერალი.

ღიმამობაზედ აღზრდილი მკითხველა უეჭველად იფიქრებს, რომ ჩვენს რეცენზიებში გურდრუკის კმევისა და ქება-ღიდების მეტი არაფერი იქნება. რამდენად სინილისერაღ შევასრულებთ ჩვენს მოვალეობას, ამას მკითხველი შემდეგში დაინახავს: მანამდისინ კი ვთხოვთ, რომ ეჭვი და წინადადებული აზრები ჩვენმა მკითხველებმა ეხლავე თაიღამ აიცილონ. ჩვენს ცხოვრებაში. ეს არა-ჩვეულებრივი მოვლენა გახლავთ, მაგრამ დამიჯერეთ, რომ ამ ვაზეთში მე მკეუთნის ერთი პატარა კუნჭული, სადაც მე სრული გამგებელი და ბატონი გახლავართ,—

და მის რედაქტორს არ შეუძლიან დაადგას თავი-
სი veto.

დაუბრუნდეთ ჩვენს საგანს. წარმოადგინეს
ოთხ-მოქმედებიანი კომედია „ეხლანდელი სიყვარუ-
ლი,“ — გადმოკეთებული რუსულიდამ—და „და-
ტრიალდა ჯარა“. ამ უკანასკნელს ვოდდეილზედ
არაფერს ვიტყვი, რადგანაც ჩვენი საზოგადოება
კარგად იცნობს. საჭიროა მოკლედ გარდმოგვცეთ
შინაარსი ამ კომედიისა. დეპარტამენტის ჩინოვნი-
კი, იაკობ სასტიკაცე, რომელსაც დაბლიდამ დაუ-
წყვია და ბოლოს იქამდე „შმერთს უშველია“, რომ
დეპარტამენტის განყოფილების მეუფროსის საგარ-
ძელზედ შესკუბებულა დილით ბაღჩაში ყავას მი-
ირთმევს და ტკბილს ოცნებებს მისცემია თავის
ბედნიერებაზედ. აქვე გავიცნობთ იმის მეუღლეს,
ნატას, რომელიც, მართლა რომ, ერთი რალაც
ახირებული სულდგმულია. შოველსავე გრძნობას
და ქვეყნიურს ინტერესებს მოკლებული, იმას ახ-
სოვს მარტო პირუტყვული მოთხოვნილებანი: ქა-
მა და ძილი. მს უკანასკნელი ხომ ყველას ურჩე-
ვნია ქვეყანაზედ.

ახალგაზდა ქალი, ნუცა (საფაროვისა) ისეთი-
ვე ლამაზი და კეკლუსია, როგორც ყველა ნუცა,
და ისეთივე სულით უმანკო და ჭკუთა ნოჩი
როგორც ყველა ახლად პანსიონიდან გამოშვებუ-
ლი ქალი. შორეული ნათესავი იაკობ სასტიკაძისა,
სტუდენტი ნიკო ახირებულაძე (ბ. ლომიძე), რომელსაც მოუწახავს თავის შორეული ნათესავი და
მის მფარველობას ქვეშ ეძებს სამსახურს, ძრიელ
ცოტათა ჰგავს სტუდენტს,—ნამეტნავად იურიდი-
ულს და ფილოლოგიურს ფაკულტეტებზედ ნამ-
ყოფს. ამათ მოუმატეთ ბებერი ჩინოვნიკი, იაკობ
სასტიკაძის უმფროსი, რომლის წინაც ეს უკანას-
კნელი ნაჩიზაბას თამაშობს,—ჯამბარ-ჯამბარაშვი-
ლი და მაშინ, თვალ წინ გეყაულებათ მთელი კომ-
პლექტი „ეხლანდელის სიყვარულის“ გმირების.
„ახალს სიყვარულში“ არც ერთი ახალი ტიპი არ
არის გამოყვანილი. არც ის ჩაითვლება ახალ მო-
ვლენად, რომ კნიაზ ჯამბარ-ჯამბარაშვილს მაშინ
გაჰკრა გაყინულს გულში სიყვარულის აღმა, რომ-
დესაც ცალი ფეხი „სამარისკენ გაუშვერია“, — და
ახალგაზდა ნინოს მამამ ძალა დაატანა ეს გადახრ-
წნეული ბებერი შეერთო. მაგრამ დრამატიული ხე-
ლოვნება უთუოდ არ ითხოვს, რომ ყოველს დრა-
მატიულს ქმნილებაში უთუოდ ამერიკა იყოს აღმო-
ჩენილი, პირველი და თავი და თავი მოთხოვნილე-
ბა ის არის, რომ კომედიაში ანუ დრამაში გამოყვა-
ნილი პირები ადებულნი იყვნენ ნამდვილი, რეა-

ლური ცხოვრებიდამ; მათში საკესავით დავიანხოთ
ჩვენი თავი, ჩვენი ნაცნობები და სხ. გარდა ამისი,
ხასიეთები გამოიხატება არა ლამაზ, ანუ საჩაველ
სიტყვებში და გრძელ მონოლოგებში, არამედ მათ
ქცევაში და იმ დრამატიულს-მდგომარეობაში, რომ-
მელშიაც მათ ავტორი ჩააყენებს. ამ მხრით „ეხ-
ლანდელი სიყვარული“ ხელოვნურად არის დაწე-
რილი და ქართულს რეპერტუარში შესამჩნევს
ალაგს დაიჭერს. უმთავრეს როლებში: იაკობ სას-
ტიკაძისა და იმის ქალის, ნინოსი — გამოვიდენ ბ.
აბაშიძე და ქ. საფაროვისა, რომელთაც ჩვეუ-
ლებრივის ნიჭით შესრულეს თავიანთი როლები.
ბ. აბაშიძემ მეტის მეტად ხელოვნურად დაგვიხატა
კანცელარიის ჩინოვნიკის ტიპი, რომელსაც ცხო-
ვრებაში გზის მნათობელ სვეტად აქვს ერთად ერ-
თი პრინციპი: განუსაზღვრელი მორჩილება და ში-
ში თავისი, მეუფროსისა. ამ დროშას შეჰფარებია
თავიდანვე იაკობ სასტიკაძე, უფებლად გაუვლია
ვიწრო და საფრთხეებით სავსე გზა ცხოვრებისა და
ბოლომდე მასვე სცემს თავყვანსა. თავით ბოლომ-
დე ბ. აბაშიძის თამაშობა იყო სასტიკად აწონილი
და შეხამებული (ხელოვნური); ქ. საფაროვისა,
ჩვეულებისამებრ, მოხდენილად და შეგნებით თამა-
შობდა ახალგაზდა ქალის ნინოს როლს, თუცა
თავით ბოლომდე თანაბარად ვერ გაატარა და ალაგ-
ალაგ ნახტომის შემლა ეტყაზოდა. ჰქელაზედ უკე-
თესათ გამოუვიდა სცენა, პირველს მოქმედებაში,
როდესაც სტუდენტს ახირებულაძეს ტანისამოსს
უწუწებს და „კავალერის“ წესებს ასწავლის. აქ, ქ.
საფაროვისა იყო უწუწო და უზადო. მაგრამ უსა-
მართლობა და წინდაუხედაობა იქნება, რომ არტი-
სტების თამაშობის დამფასებელმა (რეცენზენტმა)
ყურადღება არ მიაქციოს იმ გარეგან მიხეზებს,
რომელსაც ნიკთან არაფერი კავშირი არა აქვსთ,
მაგრამ აუცილებელი ზედ მოქმედება კი აქვსთ
თამაშობაზედ. მნა დაშვება რაიმე საყვედური უთ-
ხრათ ქ. საფაროვისას, რომელსაც მესამე მოქმე-
დება თითქმის მთლად გაუფუჭდა იმიტომ, რომ რა-
ღაც სამფეხა სკამი დაედვათ და სიმარდის მადლო-
ბელი უნდა იყოს, რომ სტოლ ქვეშ არ შევარდა-
ამისთანა მოწყობილებაში მხოლოდ ჩვენს ყოვე-
ლად ამტანს არტისტებს შეუძლიანთ. არ შეგვი-
ძლიან არ უსაყვედუროთ ჩვენს ბანკს, რომელმაც
თეატრის ქირას ასწია, სასტიკი პირობებით და
ათასი მუხრუჭებით შეკრა ჩვენი ლატაკი ტრუპა
და უკანასკნელი სკამის გამოცვლასაც კი არა
კისრულობს. მაგრამ ჩვენი ბანკის ოინაზობაზედ
ქართულას თეატრის შესახებ ცალკე მოვილაპარა-
კებთ შემდეგ ნომერში.

მწვემისე იქვე ძარს ქვეშ წევს, თუკა სურჯის სახსნად ზედა, ცკბილად სმინავს შრომის შვილსა, თუძცა ვი წევს ჭი-
ლობსედა.

შვილს თავსედ წასდგომას ჭირ-ნანსი მასი დედა, მძიმეთ, მძიმეთ ხელსა წაჭკრავს და მისძისის ზედი-ზედა: „ადე შვილო, ადე დროსედა, გაიღვიძე ჩემო ვანო, საქონელსა მოშვიანა, უნდა მინდვრად გაიყვანო. ახა შესე დერეფანში როგორ სტირის ჩვენი თინა, იმ გუდ-რასსა ან მთუღა ანც რწება და ანც ხანინა!“ მარად ვანო ზე წამოსტა, დაბანა ფიცისლავ შარი, ჩოსას კალთით შეიწმინდა, აწითლა მთლად თავ-შარს. შინ შევიდა, დედა-ბოძთან ავიდა მქადით გუდა, თავის კრთულ შურს ძალღათ ისევე ვარში გამობრუნდა. ბავის კარები გაღო, გაიჩქარა საქონელა, მათუდის და თანც მღერის, მას ბანს აძღუეს მთა და ველი.

მაგრამ დიდ-სანს ანც გასწია შეიკვალა დღის სათელი, ცა მოიწვა შავ-ღრუბლებით, მთლად, დასრულდა ტყე და
ველი.

ამოვარდა ქარიშხალი, განხდა ჭკერში გრიალი, ფრანველთ შეწვეატეს გაღობა, ისმას და ფოთოლოთ
შინალი.

მწვემისი სწუხს და არსად არა მინდვრად თავის შესათვარი, საქონელს თავსა უურის, წვიმა სტყის და ებრძვის ქარი. იელვა და მთლად შეირფა ძალდა ცა და ძარს ქვეყანა, ვაი ამ ამბის გამგონეს: ვანო მესმა ჩაიტანა! შირტუეუთაც იგრძნეს ვაება, შეჭქის ბლავალი, დრალი, აღარ ჭკავთ მწვემისი დამცველი, შეიქნენ ოსურ-ტალი. შვილის სიკვდილა შეიტყო, ავანკალდა დედა ახა, ვერ გაუძლო მწუხარებას, ისიც სვედამ ჩაიტანა.

ი. დ.

ქრიბიკა და ბიზლიოზრაფია

წერილი ჭამსასთან.

ზირველ წერილში, ჩემო ჭამსა, ბევრ რამეს დავ-
პირდი. გურჯება იტყვიან, რომ დავირება გაცნ ცოლს
წაწმთქვი. მეტი რა ვანია, მეც უნდა შევასრულო და-
პირება. ან ვიცა ვი საიღამ და რასედა დავაწყო. მო-
საწერი იმოდენი მჭკის, რომ ვერ მამახერსება პირვე-
ლად რა მოგწერო. მაგრამ შენ, ჭამსა, ალექსანდრის
ავადემიაში მაგილია სწავლა და მწერლობას დავს თავ-
უურს ადვილებ. მოდა მეც მწერლობიღამ დავაწყო.

ზირველ წერილში გწერიდი, რომ გონების სახან-
ტე და მცონარება აქ ჩვეულებრივი მოვლენაა, მეოქი. მართალიც არის. ასეთს გონების სახანტეს და მცონა-
რებას, როგორც აქ, ვერსად შესვდება. რა არის ამას მიზეზი, მეოქისმ შენ. ნამდვილი მიზეზი, რა მო-
გასხენო, მაგრამ გურჯებს რომ ჭკათსო. ისინა იმას გიანსუხებენ ვითომ ეს სახანტე „აშთუან არ წარმო-
სდგება...“ რა მშვენიერი თავის განამართლებელი მა-
ზეზია! მსან თუიოსე წამოწეჭა, ნურაფერსედა იფიჭებ, ნურაფერს გავეყოფ, მარტო ჭამე და სეა და როცა გასევედუროს, უანსუხე: რა ვქნა, გარემოება ხელს მიშლისო. მე არ ვიცა რა ქეუთა და ეშმაკა ეს რაღაცა სახანტეს „გარემოება“, თუძცა ის ვი ვარჯად ვიცა, რომ ანაირის მიზეზით გაცნ შეუძლიან უველსიფერში თავი გაიბრთლონ. ეს მიზეზი სწორედ იმ სწავლას მოგვა-
გონებს, რომელიც ვეკლა გონიერს მიზეზს უანწყოფის: გაცნ რაც უწერია, ის უნდა განსჯილი... თუ დარბიბი ხარ, ალბად მაგრე გაწერია, ნუ რას იღარღებ და ინ-

ველი... თუ დატევა მწერალი ხარ და ამ...სთანევე წარმ-
ცი, ნურას ივითხამ, ნუ იბეჯითებ—ალბად ბედასეზან გაწერია უოველივე ეს. განა რა ვარჯა?! „დამოუკადე-
ბელა მასეზია“ აქ მეტად „მოდაშია“...

ამის წინად ცხარე ბანსი მქონდა ერთ გურჯოსან, რომელიც სწერს აქაურს უურნაღში—„გურჯოსტანშია“. რა არის მიზეზი, რომ თქვენ უურნაღში სულ ნათარ-
ცში რომანება იბეჭდება და გურჯოსტანის ცნობრებაზე ვი ერთი წერილიც არა მეოქი, ვეოთხე მე. მიზეზსა მოჭევა ამ მთისს და იმ მთისს; ბევრი მაედ-მოედო, ბევრევერ მიწედა აქეთ-იქით. მეც სულ განაბულა უურს უჯებდა და გულში ვი მეცნებოდა. რასევეკეკლია, თავისი სჯა წანტობის გარემოებითი დაბოლოვა!... ჩვენ არ შეგვიძლიან ამსედა და იმსედა დავსწე-
როთ რამეო, ამბობდა გურჯოსტნელი ევეინა. ვარგი და პარაოსანი, მაგრამ ამსედა და იმსედა რომ შეიძლე-
ბა მეოქა წერა. ვეოთხე მე. შეიძლება, მაგრამ მაცნს ცოდნა და შრომა უნდაო, იმან მიანსუხა. რატომ არ შრომობთ მეოქი, ვეოთხე მე. „ჩვენის დამოუკადებელი გარემოებისა“ გამოო. მე ისევე სიცილია ამიტედა...

ვი აქაური იფალოსოფია, ჩემო ჭამსა. თუ არ ვინ-
და გონება გასძრა, თუ სახანტეს შეუშერისარ და შეუ-
ბოტანისარ, ხელსე წანამცნული გარემოება“ დაისევე და ტეკოდა შენი საქმე,—ვეკლა შეგინდობს!...

ამის წინად წიგნთა-საცავში სანა-სულისნ ორბული ოღლა ლექსიანს ვათვლიეებდა. წინა-სიტყვობაში გა-

მაკვირვებ. ოცნდა ათი წელიწადი მოუწინა სხვა-სულსინ ორბული ოღლი თავის ლექსიკონსა. ოც და ათი წელიწადი... ესლა კი, გარწმუნებ ჩემო ჭამსა, მსელად თუ რომელიმე გურჯი ოც-და-ათი სხვის წელიწადში შესწირავს რაიმე სალიტრატურო საქმეს! მართლაც და, რა გონების სიბრძნეა! აქ ჩემო ჭამსა, მეტად ადვილი უფილად ლიტერატურული სასკლის შექმნა. დასწერე ორიოდე სეირიანი რაიმე და მზად არის შენთვის ლიტერატორობის სასკლი. მეტი რაიმე რასაკარა. მეტი ტასტსე წმინაწიკი, ყალიონი წინ დიდგო... სასკლი სასკლად დავგნება და ეს „გარემოება“ თავიდან მოგაშორებს სიზნტეს... სხვა ადგილს ნიჭიერ-სარმდეს მწერლებს გაცოცხვდენ, აქ კი ზატვისა და დიდებაში ჭაგო. სხვა ადგილს ნიჭიერს მწერალს დღე და ღამ არ მოუგონებდნენ.—ღმერთს უსკად მოუცია ნიჭი, მიწაში სუ ჩატულა, იშრომე... აქ კი თუნდა სუთივე ქაჩაჩარი მიწაში ჩატულავ, იშრომე... აქ კი თუნდა სუთივე ქაჩაჩარი მიწაში ჩატულავ, ხმის ამოდება ვინ არის. სულ ისეთი იღვწიან, რომელიც წილად მარტო ერთი ქაჩაჩარი გვებიათ. მაგრამ ეს რას განდება?! ისინი არა სწერენ, რომელიც შეუძლიან და სხვები კი წლებზე იფეს იდგენ და თავიანთი ვლბნით სასოგადობას თავს აბესებენ... ვერა გამოიგარა. მე რომ აქ დიდხანს დავგნებ, სწორედ ჭკუასვად შევიშლები. გუბრადობდე ჩემო ჭამსა. მამ შესაბრალბელი არა ვარ ისეთი სასოგადობაში, სადაც კაცი თავის ნიჭს მიწაში ჭფლავს და იმას მანის ზატვის სტემენ!?

მაგრამ უოკელთვის ასე არ არის. ბერნი თავის იმით მართლულებენ, რომ ამ და იმ განკეთის ან უურნაღის მიმართულება არ მოგვწონს და სინცხვილია ხვენი აზრები იქ ვაღვაროთო. „მიამართულება“ ესლა ყველას ჰირხედ აკროა, უსწორ-მასწორად ყველას ამას ჭკიდებს სელს. ეს ჩემო ჭამსა, ცარელი ცრუ-პენტელაობა, სხვა არაფერი.

საქმე იმაშია, რომ აქურს უურნალ-განკეთობას არ აქვს რაღაცა ვანაზა „მიამართულება“. ეს „მიამართულება“ მარტო სელის მოსკიდი მისკნია, რომლითაც ჭკურთ სისანტე და სიზმარმაცე დატერონ. სხდ „მიამართულება“ და სხდ აქურა უურნალ-განკეთობა! თუ შეათსავთ აქ ყველას „საკინკილაობას“ თამაშობს, ყველას თავისის გამისის. უურნალ-განკეთობაც საკინკილაობს და „დამოუგადებელი გარემოების“ ატორებს კი ელანდებათ, ვითომ იმით სელს უტარავს რაღაცა „მიამართულება“, რომელიც იმით არ მოსწონთ... გარწმუნებ, ჭამსა, რომ ეს მართალია. ან მაგალითად.

რა გზას ადგია თქვენი ოცნანი? ვვითსე ერთს ეფენდ ს. ჩემი განკეთი „ოპორტიუნისტური“ მიმართულებიანა, დრო რასნდ მოათსოვის, ქარი საათკენად

დაჭკრლავს... მაშინ სომ არც მტკიცე აზრი შეიძლება, არც რაიმე ზრინციბა მეთქი; ეც სომ იმას ნიშნავს: ბდლეს ერთი, სვალ მეორე, სეკ კიდევ მესამე... გამოვა ნამდვილი ლიტერატურული დომსალობა... კიდევ ეც არის ჩვენთვის საჭირო, მიზასუს ეფენდმი. როგორ არ იცია, რომ დრონი, და ყანნი მეფობენო. მოდი და ელანჩაგე ამისთანა კაცს! ლიტერატურა და ოპორტუნისმი! — ამას შენ ვერ გაიგებ, ჩემო ჭამსა, რადგანც შენ მტკიცედ გწამს ერთი ღმერთი და იმისა ერთად ერთი წინასწარმეტყველი მაჭმადი... აქ კი სულ სსკანაირად სწამთ. რა გავწოება!...

ხელსეად კიდევ რაღაცა ეკონომიური „დამოუგადებელი მიხეზი“ დაუსვვიანთ, ღარბები ვართო, მშვირბიო; ვერ გაგვამღეთ და მერე ვსწირავთო... როგორ მოგწონს? უცხო კაცს ასე ეგონება, რომ დღეს თუ სვალ, აქ—ყველას შიმშილისგან სული ამოსვრება... მაგრამ იცია რა გთისრა, ჭამსა. ბერმა გუჭიც გაიღო, დიპიც გაისუჭა, კისერიც გაიმსკვილა, მაგრამ მანის ასევე მტონარებას მისცემია. წინად, როცა გუჭი არა ჭჭონდა მაღარი, არც ღიბი ჭჭონდა გასუჭებული და არც კისერი დამსსვილებული, უფრო მეტს ჭიფობობდა და უფრო მეტს გრძნობდა. რამდენია ამის მაგალითი! თუმცა გუჭი ასლოა თავსეად და უფრო ახლო გულსეად, მაგრამ მათ შორის მანდილიც საკმადა. თუ კაცს თავში აზრი უღლავს და გულში წმინდა გრძნობა უღლავს, მაშინ გუჭი რა შეაშა? რას მიქვიან გუჭისადმი დამოწნილება იქ, სადა კაცს წმინდა მოვალეობა აქვს კისერსეად?!... ჭამა, სმა... აქ სულ მეტყელს ჩასტირანს! მალე გუჭი გუბი მოღონა შეიქნება, რომელიც გადუღლავს მთლად კაცის ანსებას... აქ საკვირველი არა არის-რა, ჩემო ჭამსა. იცია, ჭამსა, მე რას გურჩევ აქურებს: „თფილიისის ბბლადელნიას“ გკირდით, მეორე „ბბლადელნიას“ ააშენონ, შიგ მოუყარონ თავი ყველა მშვირ ლიტერატორებს, სწან, აწამონ და სდილ-ვანშიას შეიძვედ დასსან და აწერინონ... კარგი არ იქნება? შენ გეცინება. მაგრამ აქ კი ყველას სინარულით მიკებება მეორე „ბბლადელნიას“ აშენებას...

ღარბები ვართო და თუ ფასი არ გვამდიეთ, არა იფის დასწერთო... შრომას ფასი უნდა, ეკონომიური განონი ამას თსოულობსო, გაიმსხან „ინტელიგენტები“. ფასი... შრომა... ეკონომიური განონი... ყველაფერი ეს კარგი, მაგრამ ზარბისნებაში და საგატრო შეიღნებ-სედაც ამასე მეტი სსკა არა ისმისრა... აწინდელი ბურ-უპსული ეკონომია და ლიტერატურული შრომა... ისიც სხდ—გურჯისტანში!... არც მოჭალაქობრივი გრძნობა, არც უსნგა რელოლევილება სიმართლისადმი, არც აზრის, იდეის სიყარული... გვასვით-გვაჭამეთ და ყველაფერს მაშინ გაკვეთებთო... განსოვის, ჭამსა, მე და შენ რომ

პრედონ ოღლის „ლიტერატურულ მხარეებს“ კვი-
თისულობით? ზსრი, იდეა, — სწორად ებრაძისა. სწო-
რად ებრაძის ეკუთვნის... რა ლიტერატურაში ვიყავით! აქ ვი
სსკანიაზად სწავნი: ზსრიც ჩვენი და იდეაიც... იდე-
ა და მოკვდიოთ! მალე ლიტერატურულ ბანაკსაც
დაასრუებენ!... სკანიაზი ანა ზრის-რა იქ, სდაც ლი-
ტერატურული იდეალი ბანაკულ ანგარიშს ან განვილი-

ამის წინადა ვიღაცამ განსაკუთრებულ „შემსი“ წი-
ლი დასწავდა ლიტერატურული ფონდის“ დასრუების
საქმარებას. რედაქციას სისარულით მიეკება: — სწო-
რად რომ სსკანიაზ... მკრამ „ფონდი“ რას ეყოფა
ამოღეს მსიერ ლიტერატურებს, კარგი იქნება, რომ ბან-
კიც დასწავნი და ბანკს დაუყენონ თავ-მკრამი, დი-
რექტორები, „ოცენსიკები“ (დამოვასებლები) და ამთ
კადეკ ჟამკორი დაუნიშონ!... ჟერ „სასწავლო ბან-
კი“ სომ აუკვან გურკების მკურსება და „სალიტი-
ტურა ბანკი“ რას ან ოსამს — მთლად აუკვანებს გონი-
ბითი კულტურას!... საქმარა მსოლოდ „ოცენსიკები“
ისეთი იყენენ, როგორც „სასწავლო ბანკის“ ჭეკის...
გონებს. სწავლობება ის ოსამს აქლიონ, რასაც ითხო-
ვენ... ბგნტი კადეკ პეტრბურგის ბირჟისე იეოლიონ...
შენ გურკებს, ჩემო ჭამსა, მკრამ აქ ვი სმადვილად
ცრუ ლიტერატურები ტრახანებენ რომ ვითომ უძე-
ტესად ეკონომიური მიხეცა უშლიდაეს ლიტერატურ-
ულ ლომბანებს! რქნან — ეკრამს ბამკენ!... იქ დი-
დი გარეთ-უყენსლების რედაქციები ვაჭრულად ანან
მოწოდებლიონ... პირველად ეს, ჩემო ჭამსა, რომ ევ-
რამ სსკან და გურკისტანი კადეკ სსკან. მკრამ ჟერ
ეკრამსი რომელი პეტლიონის და სინადისანის კაცი
ემადეკებს რედაქციის ვაჭრულად მოწოდებს, რომ
ეს ვაჭრული მოწოდება აქც შემიოდონ ჩვენს ცრუ ლი-
ტერატურებში. იქ ლიტერატურული ზსრი ისე იყიდა, ბ
როგორც აქ ინდისსურმა; იქ ისე უნდა მომართოშენი
გონების მამსან, შენი გრმანობის სდაგური, როგორც
ვაჭრული რედაქცია გბმანებს — მშინ მოგცემენ ოსან
ლიტერატურულ საქმელში!

ჩემო ჭამსა, ისიც არ უნდა დაივიწყო, რასაც პირ-
ველ წილში გწავდა: აქურს მწერლობაში მკრამ ფე-
სი გავღამს სსკანობას, ჩინელ მანდარინობას. ამას
სედ ნათლამობა და მობობობაც უნდა დაუბიტო. თუ
ამ სსკანებს პეტის ან სცემ, თუ იბითი მოკამთე
სარ — რედაქციის ვინ გასურსების... ჟერ მქეში უნდა
იფორცო, მერე სსკანებს სდამ-ქალში მისცე, მერე
კადეკ იბითი „წოდება“ სელში ივლო... მამს შე-
მლიან — ისიც კრამლეკი და მოწოდებათ! — რედაქციის
სდამბელსედ დაკდე! სემრობა სქე სომ არ არის!...
ასლას წამოდაგისე, ჩემო ჭამსა, რომ რედაქცია ვაჭრუ-

ლად მოაწეეს, „ფონდის“ თავსმკრამირედ, დირექტო-
რებად, „ოცენსიკებად“ სულ სსკანებს და მანდარინები
დაუყენეს და ამთ სელში ჩაკრდი — განს შესამლო იქნება
რგონის ზსრანობა, თამში კრტიკა, პირუოკული
მსკელობა?... ან მამს სმამოლე სსკან-მანდარინე-
ბის ლიტერატურულ და სსკანობობას მოდგწეობა-
სე — მერწმუნე გრამსაც არ მოგცემენ და მკრამ დე-
სვე რედაქციის ვარს გიხევენებს...

ჟერ ესლას რას არა შერება ლიტერატურული მან-
დარინობა და მერე რას არ ოსამს. ესლას, ჩემო ჭამსა,
ეს მანდარინობა თავის სელს ჭებრებს მთლად აქურს
მწერლობას, გხსნ და კვალს თითონ უხევენებს, ზსრის
მომამობას... თუ კონსტანციის ათი-ათისი „რეკრემილი-
გან“ ერთიც არის უარ ჭეკ და დავივიწყე ვაი შენი ბრ-
ლი!... ამას როდი დაგვარებენ, რომ გვადგენის რა-
გორც ურწმუნოს, არა — შენი ზსრის გარდა, თითონ
შენს პარაკებსას აიღებენ, შენს გარდას გან-
ქრებენ. აქ, ჩემო ჭამსა, ლიტერატურის ზსრი,
მამართულება და იბითი პირაკება ერთი-ერთმანე-
თისგან ჟერ გავრჩევით. თუ არ მოსწონთ და
ან რისთვისმე ეხიზლებათ ვისიმე ზსრი, მიმართე-
ლება, იმის პირაკებაც ეჩიზლებათ; ქუხაში რომ შე-
სვდესთ ამნაირი მოკამთე, სდამს არ მისცემენ, ზიზ-
ლით შესვდენ — თუ ზსრი არ მოგწონს, კაციც სასი-
ლადი უნდა იეოსო... ასე იცოდენენ ეკრამსიც, ს-
შელო სსკანების დროს, როცა ბანკებლობდა ნეტარ-
სსკანული ინკვიზიცია და auto-da-fé... აქ მეცნობე-
ტი სსკანებში ლიტერატურულ ინკვიზიცას ჟერ გან-
ცილებას ცრუ ლიტერატურები. ვინ არის იმის წინა-
აღმდეგი, ჩემო ჭამსა, რომ შენ ეს და ის ზსრი, მი-
მართულება არ მოგწონდეს, მკრამ რა შეამის აქ კაცი
პირაკებს? ჟერ ზსრის შეხიზლებაც ვი და იბითი
ინკვიზიცური დენს დიდ ცოდვად არის მადებული იქ,
სდაც ინკვიზიცია მოიხზო და სდაც ლიბრალურს
წმენას აქურა ლიტერატურები ოვარსიკულურად არ
აღვიარებენ და მწერლას პარაკების დენს სომ უფორ-
ურსეია ცოდვა უნდა იეოს და არის კადეკ... შენ, ჩე-
მო ჭამსა, კარად იცი და გესმას კადეკ, რომ ყველა
კაცს შეუძლიან თავისი ზსრი და შესვდულება მწერლობ-
ბასე ავლანდეს სსკანობა; ისიც იცი, რომ „ლიტერა-
ტურული მომთმინება“ (литературная терпимость)
დადის ასობით სწორად დროშასე... აქ ვი ვითომ კა-
დეკ „ლიბრალობენ“, მკრამ ეს მანდარინები ლიბრა-
ლისმის დელ-ზსრს თითონვე უარ ჭეკენ. თუ ეს ასე
არ არის, მამ აქურა მწერლები — მანდარინები რისთვის
სდავენის ყველა თანისუფალს ზსრს და მწერლის პი-
რაკებს?...
მანური სსკანები ჭამინდა და ნუ გეწენება, ჩემო

ჰამსა, თუ წაიღო დაგიკვირო. ზირკელი წაიღო დროსად კერ მივიღო. მე დამსაჰვე არა ვარ. თქვენსკენ ფოსტა არ ვარჯა. ნასკამდისინ, ჩემო კარგო. მამა-მადი იყოს შენა შემწე.

შენი მოლა ბაშაზ.

თბილისი.
ენგენისთვის 29.

თეატრი და მსახიობნი (აქტიორები)

ძველი, საშუალო და ახალი დროისა
(შემაჯავი *).

ვცადებთ საუკუნეში საფრანგეთში დაარსდა საერო სასწავლებელი; სსვა სასწავლებლებში კი მარტო სასწავლებლო წარმოდგენები არსებობდნენ; აქამდისაც არსებობს ზღაპრი ერთი მეცადებე საუკუნის ნემეცური თეატრისა მისტერიებისათვის; სცენას არც კულისები აქვს, არც მსახიობთათვის სცენასზე შესასვლელ-გასასვლელი ალაგი. ისინი, ალბად, ზღაპრობრძანებ კიბის შემწეობით თუ ადიოდნენ. მეთორმეტე საუკუნე ზიესების დადგმაში ვერაფრად წავიდა წინ მეცადებე საუკუნეზედ. ამ საუკუნეშიაც მოქმედი ზირნი სრულიად უმიწესოდ, მარტო ავტორების ნების ასანრულებლად, გადიან და შემოდინ სცენასზედ. მარტო წარწერა აუწყებს მათურებლებს მოქმედების ალაგს.

მეთორმეტე საუკუნის დამლეკში, საფრანგეთში ვხვდებით ზირკელს წესიერად შედგენილს დასს, რომელსაც ჰმარტონობდა მეფე. ეს დასი სასკლად Les confrères de la Passion, 1398 წლიდ მ მართავდა წარმოდგენებს სენტ-მორეში, ენსენის ასლოს, და 1402 წლიდამ ზარეში, სდაც თავის მისტერიებს ჰმართავდა დასურულ თეატრში; წარმოდგენები დილის 12 საათზე იწყებოდა და საღამოს 5 საათზე თავდებოდა;

*) იხილე „თეატრი“ № 6.

წარმოდგენებს ბეჯითად თვალ-ყურს ადევნებდა ზოლიცია. მეთორმეტე საუკუნეშივე საფრანგეთში დაარსდა მიმიკური დრამა და ერთგვარი სასწავლებელი — entremets, რომელნიც იმართებოდნენ საფრანგეთის მეფეების თავიანთ სატასტო ქალაქებში შესვლის სადღესასწაულოდ. უველასედ შესანიშნავი იყო კარლი მე V-ის დასვედრა, რომლის გამო ეველა ქუჩები დართული იყო სალებით; ფროასარის მატინე დაწვრილებით ჰსწერს მძვენიერად დადგმულს მიმიკურს დრამას: „Pas du Roi Saladin“, სადაც ზიესის გმირს დასდევდა ამაღად დიდი გროვა მავრებისა, რომელნიც ეჩხუბნენ მეფე რიჩარდს და 12 ზალადინიან. ღვირო და რძე დიოდა ქალაქის ეოველი შადრეგანიდამ. ფროსარი მოკვითხრობს, რომ მამინვე მღვთის-მშობლის სობოროს ეკლესიიდან ჩამოვიდოდა თოკსედ ერთი მოთამაშე, ანთებული ჩირაღდანი თ სელში. ესრედ თქმული entremets-ებიდგან სსოფნაში დარჩენილა ერთი, რომელიც ვაუძარბთავს კარლოს შესუთეს 1878 წ.

ეველა ეს წარმოდგენები იმართებოდნენ ქუჩებში და მათ, თუ სასტოკათ ვავსჯით, რასაკვირველია, ვერ უწოდებთ დრამატულ წარმოდგენებათ. იმ დროის მსახიობთა მორის მოქმეებულნი მათგანი ზიესების მთხველნიც იყვნენ. ისინი ზატარა ჯამაგირს იღებდნენ, მაგრამ კარდა ჯამაგირისა მათ ეძლეოდათ დღინო, ლუდი და სსვა ნაცაონალური სასმელები და საჭმელები. (ინგლისის თეატრებში ვასავლის წიგნში, მუდამ შესვდება კაცი ბიუმტეკის და ლუდის სარჯს).

მეთორმეტე საუკუნის მსახიობთა სასწავლები თითქოს სრულიად არ ვიცით; მთხველნი ძალიან იშვიათად აწერდნენ თავიანთ გვარებს. ჩვენამდის მოახწია მარტო შემდეგთა ფრანგების მსახიობთა სასწავლებმა: რენარი (1313),

ქალე, ვილენი, ქაკეძარი, ლეოქერი (ესენი გის დასს და თამაშობდნენ კარლოს მესუთის ეკუთვნოდნენ მეფის ძმის, ორლენის გერცოგ-მეფობის დროს.)

(შემდეგი იქნება).

ფელტანი

მხარული მელი დია

(ბაირონი დამ)

ჩქარა მგოსანო! სული სწახს, შუოთავს!
ქაშანიცა მიბრუებს მე თავს!
ჰა, ოქროს ჩანგი, წაველ ხელი:
ღე! ააცურე სიმზე თითები,
ირგელივ გაფანტე მდემის ხმები
ზევმული გულის დამშვიდებელი!
და თუ არ სრულად გაქრა იმედი,
ქელავ განბრწყინდება ძველებრივ ბედი;—
იგინი გულში კელავ აღსდგებიან...
და თუ თვალები მიბნედილები
სულ არ გამშრალან: მაშინ ცრემლები
ღაწევებს დასთრთვიდნ და დასდნებიან.

ღეე! ევ მღერა იყევს ვეღური.
მოთა გვირგვინი ჩემი გიყური
მიმბეზრებია მხიარულება.
მგოსანო! ვითხოვე, ვითხოვე ცრემლებსა
თორემ ამ გულსა განაწამებსა
შუა გააბობს ღრმა მწუხარება!
იგი ტანჯვებით იყო მოცული
და ძალხედ სძგერდა შემფოთებული.
აქ ტრიალებდა ღიდ ხნობით ალი:
მშლა კი დადგა წაძი განკიცხვის.
ეს ვავსებულა ვითა სიკედლის
შხამით აღსახე მწარე ფიალი.

რ. აღისუბნელი.

ამირანი

(კახელი მჭედლის ნაამობი).

ღილა იყო. სახედ ვარსკვლავები ქრებოდნენ; მოწითანოდ აპრილდნენ ღრუბლები აღმოსავლეთისკენ; ნისლი თეთრად იზღაზნებოდა შიდა ძახეთის მშვენიერ არე-მარეზედ; სიჩუმე და უაღამიანობა იყო გარს; ხეებს გარშამო ფხიზლად ეძინათ; გათოშილ და უსულო გველამაპივით ვაშოთილს თელავიდან ახმეტისკენ გზა-ტყეცილს ჩემი ცხენის ფეხის ტაკი-ტუკილა ახმიანებდა... ნაბადში გახვეულს მე თვალები პანკისის ხეობის თავიდან გამომშორალ საყორნის მთისკენ მქონდა მიბჯენილი... ისტორიულ და გამოჩენილ საყორნის მთისკენ, საითაც მთელი კაცობრიობის მითოლოგიური ისტორია აბამს სვე-კრულ ამირანს...

ღარიოსი, სპართა მეფე და გამოჩენილი პლექსანდრე მაკედონიელი მისულან ამ გორის

ძირში, გატაცებულნი ამირანზე და მის მიჯაჭვავზე თქმული ღიდებული მითით—ამბობს ისტორია. მეც ამ ბურუსში განთიადისას მელანდებოდა, ვითომ და იმ უზარ-მაზარ კლდეს, მართლა წყეული ყორნები დასტრიალებდნ და უწყალოდ უჯიჯგინდნ ამირანს სისხლში მობასრულ ამაყ გულს... ამ ღანდს თავში დაწყოებით ერთმანეთის მცელელნი ვარიანტნი ამირანის ამბისა ხან აქარვებდნენ—ხან აცხოველებდნენ. ძარგა გზა გავიარე ასეთ მდგომარეობაში და უცებ წაეწყდი გლენს, რომელსაც ტომარა წამოეკიდნა და დინჯად მიაფრატუნებდა.

ბამარჯვება!

—ბაგიმარჯოსო.

ჩავაკერდი ჯმუხ და განიერ მკერდ-ტანზედ ამაყად მჯდარ შავი წვერით მობარდულ, ამურულ

პირის-სახეს და კვლავ ეკითხე: სად გამურულხარ კაცო მეთქი?

— მქედელი გახლავარო.

პო, მაშ შენ დაჰკრამ ხოლმე დიდ-ხუთშაბათობით კვირს?

— ღიახ, ბატონო, ხელობა ის გახლავთ.

ისე ღღეს რაც გინდა ჰქენი—დიდ-ხუთშაბათს რალა გრჯის?

— ამირანი გვემუქრება მქედლებს.

რად?

— იმიტომ რომ, როცა ამირანი ჯაჭვით მიუბამთ კლდეზედ—გვერთ ერთგული გოშილა შარჩომია. წლითი-წლობამდის იმდენი ულოკნია ჯაჭვი გოშიას, რომ დიდ ხუთ-შაბათ ღღეს გადაწყდებოდა, მაგრამ მქედელს კვერი დაუკრამ გრდემზედ და ჯაჭვი ისევე გამოთვლებულა.

მერე ყველას რათ გემუქრებათ?

— იმიტომ რომ, თუ ეხლა კიდევ ჩვენც პირუტყვი და დიდ-ხუთშაბათ დილით არ მიველით და ჩაქუჩი არ დავაკატუნეთ გრდემზედ, გოშია ჯაჭვს გადასწყვეტს, ამირანი ეშვება და ყველა მქედლებს ამოჰხოცამს.

მერე გჯერა ეგ?

— რა ვიცი, შენი ჭირიმე, ეგრეკი, ვშვრებით ხოლმე დიდ-ხუთშაბათს და პირუტყვი ყმაწვილებსთვის რკინებს დავასოროლაებთ ხოლმე, ჯვარს გავაკეთებთ ხოლმე—ელვა ქუხილისთვის კარგიაო—ამობენ... იმასაც იტყვიან ხოლმე, მქედლების გარეთიდა—ღედაკაცებსაც ძაან ემუქრება ამირანიო.

— იმათ რალათ?

— ჰე, ეს კი, მგონი მართალი უნდა იყოს... უვლია თურმე მთებში ერთ გლეხ კაცს, ერთ დიდ-კლდისთვის წამოუვლია თუ არა და ი კლდე აკი გაღებულა; შიგ კლდეში კიდევ საწყალი ამირანი აბია ჯაჭვით... წინ უღევ ხმალი; ხმაღს რაც ძალი და ღონე აქვს ეწოდება, მაგრამ ვერ მისწდომია, რომ აიღოს და ჯაჭვი იმითი გაკვეთო. ღინახამს ამ ჩვენ კაცს ამირანი და დაუძახებს, ახლო მოდიო, ძაცი ვერ შაშინდება, მაგრამ ამირანი

ეტყვის, რომ მე საწყლის და ღარიბის მოკეთე ვარ,

რას მერიდები, მოდი ახლოო. თურმე იმ კაცს ზურგზედ პურის გულა ჰკიდებია; ახლო რომ მისულა, ამირანს ამოულია გულიდან პური, მოუტყვია ხელი. „მე პურს როგორ სჭამთ, თქვე საწყლებო, ასეთ შავს ოფლში არის მოხელილიო“:

— „შენ მაშ როგორ პურსლა სჭამო?“ ეკითხნა თავის მხრით გლეხსაც.

— „პი როგორსაო“ ეთქო ამირანს და რა მეექვრებინა ხელი, რძე კი გასლოდა წურწურით.

„მე რომ ავეშო ქვეყანაზედ სისხლის პურის ჭამა აღარ იქნებაო“ ეთქვა ამირანს დაღონებით.

— მე გიშველიო!—დაეძახა გლეხს.

„თუ მიშველი, ეგ ხმალი მამაწოდე, რომ ჯაჭვი გადაეჭრაო.“ კაცი დასწდომოდა, მაგრამ ადგილიდამაც ვერ დაეძრა. ამირანს ეთქო: გაწევი, ხელები ხმაღს ჩაჰკიდე, მე გამოკწევი და ეგებ მოვითრიოთო; მაგრამ ფეხებიდამ რომ გეწვივია, კანა-

ღამ გლეხი არ გაწყვეტილიყო „მაშ გაიქე საჭაროთ და შინაღან ღვედები ამოიტა, მხოლოდ ხმა

არავის გასცე, თორემ კლდე შიკვრებაო“—ეთქო ამირანს. ზღუები შინაღან დაშვებულიყო, აეღო

ღვედები და პირ-უხუმრად აპირებდა წასვლას; მაგრამ გადველობა კარებში ღედაკაცი და ი წყეულ-

მა დაიწყო ჩხუბი: „სად მიგაქვს ღვედები, შე დასაბრმავებლო! ეგლა დაგჩა დასაწყვეტო?!“ კაცი,

რომ ხელით მოიცილებდა, ღედაკაცი უფრო აფო-

თრდებოდა და არ უშვებდა—„არ დამანებებ თავს, შე ალქაჯოო?“ შაყვირა გულ მოსულომა კაცმა

და მოავლო კეტს ხელა... კლდე მაინც შაიკრა და

ღარჩა ქვეყანა ამ პურის ანაბარას, თორემ... ამ თორემზედ მქედელი დიდხანს იყო დაყოყმანე-

ბული, სინამ მე არა გვიღებ: ვის და რათ მიუბამ ამირანი ჯაჭვით მეთქი?

ამობენ ცას შაჰბია—ქვეყანა მაღლაღანად არ არის მომართულიო და იმაზედ მიუბამო-თქვა და-

ღრომით, მქედელმა და მითხრა რა მშვიდობითო, შებრუნდა დინჯათ სოფელში. მამარჯვებით-მეთ-

ქი, მივაძახე მეც და შევაწუხე ცხენი....

შაქო.

28 ნენისოვეს 1885 წ.

თეატრი

რუსული ოპერა. სეირას, ნ ოქტომბერს თბილისის თეატრში წარმოადგინეს ბ. ჩაიკოვსკის ოპერა „მეგენი ონგენი“. ამ ოპერის შინაარსი აღებულია გამოჩენილი რუსის პოეტის ა. პუშკინის თხზულებიდან. თვით ოპერა, „მეგენი ონგენი“ ძალიან ცოტათი ჩამოგავს ნამდვილ ოპერას, რადგანაც ბევრი წილი ამ ოპერისა ლაპარაკს შეადგენს და არა გალობას. თვით ბ. ჩაიკოვსკიც ოპერად არ უწოდებს თავის თხზულებას, არამედ **ლირიკულ სიმფონიას**. თუმცა ეს ასეა მაგრამ მაინც ამ ესრედ წოდებულ ოპერაში ბევრი ჩინებული ადგილებია მუზიკის და გალობის მხრით, როგორც მაგალითად, ტატიანას სცენა წერილის შესახებ, ლენსკის არია: „Куда вы удалились“, ბალი გარინისას, კომიკური კუბლეტები ტრიკისი, ცეკვა და დასასრული სცენა ჩხუბისა ონგენის და ლენსკის შორის. მალის ხორა „Дѣвица красавица“ ჩინებული მოსასმენია, ეს ნამდვილი რუსული ელეგიური მელიოდიაა. რაც შეეხება ამ ოპერის დადგმას თბილისის სცენაზე, თამაშით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ უკეთესათ აღარ შეიძლება. ქ. ზარუდნაია ჩინებულად ასრულებდა ტატიანას როლს; აგრეთვე ბ. ბუზოვეცკი ონგენის როლს კარგად ასრულებდა გალობის მხრით, თუმცა კი თვით შეხედულება და მიხვრა მოხვრა ბ. ბუზოვეცკისა ცოტა არ იყო არ ეთანხმებოდნენ ონგენის სურათს. დანარჩენ არტისტებსაც არ უჭირდათ რა. ორკესტრი და ხორა

კარგად იყვნენ მომზადებულნი, თეატრში ტევა არ იყო.

სამშაბათს, 8 ოქტომბერს, წარმოადგინეს ვერლის ოპერა „აიდა“. არც ამ ოპერამ, ჩაიარა ცუდათ. ქ. ზარუდნაია (აიდა), სმირონოვისა (ამნერის), და მასიმი (რადომესი) კარგები იყვნენ. ხალხმა ბევრი ტაშის კვრა უძღვნა მათ. თეატრი ნახევრათ თითქმის ცარიელი იყო. დრამატიულ წარმოდგენებზე ხალხი სრულებით არ დაიარება. კვირაში ერთხელ იმართება ხოლმე დრამატიული წარმოდგენები და ყოველთვის ცარიელია თეატრი. ურიგო დასი არა ჰყავს ბ. შითუაშვილს და რა მიზეზია, რომ ხალხი არ დაიარება?

ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ამ ცოტას ხანში ჩვენ გვესტუმრებინ კონცერტების გასამართავად გამოჩენილი პიანისტი, პროფესორი პეტერბურღის კონსერვატორიისა ბ. ძლიმოვი და მთელს ევროპაში ცნობილი ბ. ვურმი დამკვრელი *cornete à piston*-ზე.

ღღეს ქართულმა დრამატიულმა დასმა მოიწვია თეატრში გამოჩენილი რუსების მხატვარი ბ. მაკოვსკი, ავტორი ბევრი მშვენიერი სურათებისა. წარმოადგინენ ბ. ცაგარღის კომედიას «სანუმა» და ერთ მოქმედებიან კომედიას «ჟაკ დეა». ხანუმას როლს ასრულებს ნ. მ. გაბკნაია-ცაგარღასა, ტერტიანთ აკოფას როლს გ. აბაშაიე.

როლის არის პაცი. ბედნიერი

- როდესაც გეუვის სახლი, ორ ფასად დაზღვეული.
- როდესაც ინიშნები ბანკში კასირად.
- როდესაც შეფუძნულ ხალხში, პორტმონეს ვერ მოგპარავენ და საათს ვერ ამოგაძლიან ჯიბიდან.
- როდესაც ავთომოფობისაგან განთავისუფლდები უეჭიმით
- როდესაც ცოლი კრავი გყავს და არა მგელი.
- როდესაც, რკინის გზით მიმავალი, ბინამდე მშვიდლოთ მიადგები.

- როცა ჰხედავ, რომ ქალაქის გამგეობის ხმოსნებს კრებებზე არ სძინავთ.
- როდესაც გესმის რომ მართლ-ნსაჯულება არ ამართლებს ხაზინის ქურდს.
- როცა დალაქი, პარსეის დროს, ცხვირს არ მოეჭრის,
- როდესაც ჩვენი სათავად-ახნაურო ბანკი არა ჰქვიდის რომელიმე ახნაურის მამულს.
- როდესაც არ მოგდისთ „ივერია“ და „მწყემსი“.

დამოუკიდებელი სპიობი.

(სურათზე).

გამოჩენილი ინგლისის მწერალი დეონტან სვიფტი დაიბადა დუბლინიში 30 ნოემბერს 1663 წელს ინგლისელ მშობლებისაგან. დიდი სიღარიბე გამოიარა სვიფტმა იმ ხანში როცა კაცს ჭკვა უვითარდება ჭ გული საკვა იმედებით. გარდა სიღარიბისა სვიფტი ყველასაგან მოძულებული იყო, მაგრამ იგი მაინც გრძნობდა თავის დონეს. დიდს კი ვაგლასით შესწრულა მან კურსი ოკ-

სოვრდის უნივერსიტეტში. სწავლის შემდეგ მან ამოიჩინა სასულიერო წოდების ასპარეზი. როგორც გამოჩენილი მწერალი ის შესანიშნავი თავის თხზულებებით „ტულივერის მოგონებებია“.

ეს შესანიშნავი თხზულება წარმოადგენს საოცარ სარკაზმს (დაცინავს) მშინდელ ეპოქის ინგლისის მართებლობისს.

რედაქტორა და გამომცემელი ვ. აბაშიძე.

გ ა ნ ც ხ ა ღ ე ბ ა ნ ი

საყოველ-კვირბო ლიტერატურული და მსატერობითი გაზეთი

„თეატრი“

გამოიქმნა 1885 წ. ენკენასივიდამ ქ. თბილისში. გარდა პირ-და-პირი თავის დანაშნულებასა, ე. ი. ადგილობრივი თეატრების (განსაკუთრებით ქართული) მდგომარეობის დაწვრილებით აღწერისა, „თეატრი“, ჩვენ ლიტერატურასაც თვალს ადევნებს. დრო გამოშვებით „თეატრი“-ში მკითხველი ნახავს მოთხრობებს, ლექსებს და ბევრს სსვა-და-სსვა, ჩვენი მკითხველთათვის, საუურადღებო ამბებს.

ჩვენ ლიტერატურაში გამოჩენილ მოღვაწეთ „თეატრი“-ს აღუთქვეს თავიანთი მონაწილეობა.

„თეატრი“ გამოვა კვირაში ერთხელ. კვირამობით. ფასი „თეატრი“-ს: წლით როგორც ქალქის, აგრეთვე გარეშე სკლის მომწირთათვის-ს ღირს ხუთი (5) მანეთი, ნასეკარის წლით—სამა (3) მანეთი. ცალკე ნომერი ღირს სამი შაური.

სკლის მოწერა მაიღება: თბილისში „თეატრი“-ს რედაქციაში და გარე. ჩარკიანის წიგნის მაღასაში კუთხისში—მ. ჭილაძეებს წიგნის მაღასაში. გარეშე მცხოვრებთათვის აღწერს: Тифлисъ, редакция „Театръ“.

ახალი ამბავი

ამ ცოტას ხანში ჩვენს ქალაქს ესტუმრება მრთაღ-მრთი მთელს რუსეთში გამოჩენილი დამკერვლი უბრალო საშაფვილო გარამონიკაზე, გამოჩენილი პინენსტი და კომიკი ა. ი. გორსკი, რომელიც ვასაოცარის სიჩქარით უკრავს უბრალო გარამონიკაზე უძნელეს პიესებს ყოველ ოპერებიდამ. ბ. გორსკის მთელი რუსეთი აქვს მოვლალი ყველგან დიდ ახტაცებაში მოჰყავდა ხალხი. ზოგიერთ ნომრებს ბატ. გორსკი ასარულებს ცალი ხელით გარამონიკაზე და ცალით როიალზე. ძონცერტები იქნება გამართული არწრუნისაშულ თეატრში. ბილეთების ყიდვა ამ თავითვე შეიძლება.

გაზეთი „თეატრის“ ფასი

სექტემბრიდამ იანვრამდე—2 მანეთი.

რედაქციის ადრესი: Базарная улица, домъ Тамамшевой, № 16.

გორ. ჩარკიანის წიგნის მაღასაში ისყიდება
მეხის ამბავი
ნათარ. ვი. შარაშაძისაგან.
ფასი 15 კაპ.

ВЪ ГОРОДЪ КАРСЪ
 ВЪ КАНЦЕЛЯРІИ ВОЕННАГО ГУБЕРНАТОРА
 КАРСКОЙ ОБЛАСТИ
 ОТКРЫТА ПОДПИСКА
 НА ГАЗЕТУ
 „КАРСЪ“

НА 1885 ГОДЪ.

Газета „КАРСЪ“ въ 1885 издается на тѣхъ-же основаніяхъ, какъ и въ прошломъ году, по той-же программѣ и подѣ той-же редакціею.

Условія подписки: съ доставкою и пересылкою въ годъ три рубля, за четыре мѣсяца одинъ рубль. Подписка принимается въ Канцелярїи Военнаго Губернатора, куда адресуютъ свои требованія и иногородныя.

საღგომი წარა-კითხვის ბაზარცელ-
 ბელი საზომადო-კამისა კართვერთა შო-
 რის გალატანოლ ოქმნა მიხელოს ქუჩილ-
 გან ბანკის შმსაბარუზემ (Банковский
 переулокъ).

(1--3)

მიიღება ამ 1885 წ. სელის მოწერს
 ყრმათა საკითხავი საყოველთეო სურათებიანი ყურს.

„ნ ე ბ ა თ ი“

ჰედგოგურე ნაწილის დამატებით—
 მშობელთათვის და აღმზრდელთათვის.
 მიეღი წლით ყურნალი „ნობათი“ ღირს
 ოთხი მანათა. ხელის მოწერა მიიღება
 „ნობათი“-ს რედაქციაში.

„ნობათი“-ს რედაქცია ახალს საღგურ-
 ში გადავიდა.

ადრესი: სოლოლაკი, შრეილინის ქუ-
 ჩა, № 7, ჩაიგეშტრვის სახლი.

(3-1)

ამა 1885 წელს ყურნალს **„ივერ-
 რიაშელს“** სელის მოწერს მიიღე-
 ბს მსოლად მოქლას წლით. ფასი მოქლას
 წლისა შვიდი (7) მანათა. სელის მოწერს
 მიიღება „ივერის“ რედაქციაშა, მისილოვის
 ქუჩაშელ, გ. ჭართველიშვილის სასლებში,
 (მისიკლა ეზოდამ). გარეშე მცროვრებათავას
 ადრესი: Въ Тифлисѣ, Въ редакцію жур-
 нала „Иверія“.

ზ რ. ჩ ა რ კ ვ ი ა ნ ი ს
 შართული წიგნის მაღაზიაში ისეიღება
 ქართული მოძრავი ასოება,
 შედ. აღ. მიჩინაწაშილისაბან.
 ფასი 1 მან.
 ქართული ანბანი კუბიკებშედ
 ფასი 70 კაპ.

ს ნ ე ბ ა

რკინის გზა

ფოსტის მატარებელი მიღის.

საათწამი	
თბილისილამ ბათუმისაკენ ლილით.	8 35
ბათუმილამ თბილისში შემო- ლის ღამით.	10 25
ბაქოლამ თბილისში შემო- ლის ღლით.	8 "
თბილისილამ სურამისაკენ ნაშუადღევს.	3 15
სურამილამ თბილისში შე- მოლის ღლით.	8 24